

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้โดยใช้ภาษาสำหรับการสื่อสาร และทักษะทางภาษาที่
คนเราใช้ติดต่อสื่อสารกันมี 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทักษะทั้ง 4 นี้
ใช้เพื่อเสริมสร้างสติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด พัฒนาอาชีพ พัฒนาศักยภาพให้กับตัวเองและสังคม
ตลอดมา ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ภาษาของตนเอง รวมทั้งภาษาของชาติอื่น ๆ ด้วย (ฉวีวรรณ
คูหาภินันท์, 2545, หน้าบทนำ)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาษาเป็นของตนเอง ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลานานนับตั้งแต่
บรรพบุรุษและสืบทอดกันมา ภาษาไทยถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจ
และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ตลอดจนเป็นเครื่องมือ
แสวงหาความรู้พื้นฐานในการพัฒนาความคิดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 3)
ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งเป็นสื่อที่ใช้
ในการบันทึกประวัติศาสตร์แห่งความเป็นไทยให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และแสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง
ด้านวัฒนธรรมของชาติ นอกจากนี้ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความไพเราะ มีทั้งสระ พยัญชนะ และ
วรรณยุกต์ ที่สามารถเลียนเสียงคำได้เกือบทุกระดับเหมือนเสียงดนตรี และมีศิลปะในการใช้ภาษา
หลากหลายรูปแบบ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลำนำวน สุภาษิต คำพังเพย บทเพลง
ร้อยแก้ว ร้อยกรอง เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะทำให้ภาษามีอรรถรสแล้วยังเป็นเครื่องบ่งบอก และ
แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้ใช้ภาษาอีกด้วย (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน, 2544, หน้า 12) ปัจจุบัน
เราใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือ การเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการเรียนรู้ของคนเรานั้นเกิดขึ้นได้
ทุกแห่งตลอดเวลา ดังนั้นถ้าหากผู้เรียน เครื่องมือการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ หมายความว่าผู้เรียน
จะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงจะสามารถนำความรู้
และทักษะทางภาษาไทยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

จากความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทยที่มีต่อคนในชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ในหลักสูตรทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับประถมศึกษาได้จัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มทักษะในการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนและผู้สอนมีการสื่อสารด้วยการอ่านอยู่เสมอ เนื่องจากการอ่านมีคุณค่าหลายประการ ประการแรกการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนที่จะสามารถพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และค่านิยมต่าง ๆ ของคน รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นได้ด้วยการอ่าน เพราะการอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มาก และถ้านำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2549 หน้า 1) ประการที่สอง การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา และเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ที่มีความจำเป็นต้องฝึกให้มีความชำนาญ เพื่อเป็นการสะสมประสบการณ์ ให้เกิดความคิดที่กว้างขวาง และเข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างรวดเร็วถูกต้อง การอ่านเป็นประจำช่วยลับสมองและความคิดให้เฉียบแหลม และเป็นกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2545, หน้า 3-6) ประการที่สาม การอ่านทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์และก่อให้เกิดความเพลิดเพลินในยามว่าง ดังที่ Albert Einstein กล่าวไว้ว่า “คนที่ฉลาดคือคนที่ได้อ่านนิทาน คนที่ฉลาดมาก ๆ คือคนที่ได้อ่านหลาย ๆ เรื่อง” (จิตตินันท์ เศรษฐคุปต์, 2548, หน้า 3-6) เป็นต้น

การอ่านและการเขียนในระดับประถมศึกษาเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งการเรียนในระดับนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจหลักเกณฑ์ทางภาษาอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพในการสื่อสารอย่างเหมาะสมทั้งกับบุคคลและสถานการณ์ โดยเฉพาะนักเรียนในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นวัยที่อ่านหนังสือได้บ้างแต่ยังไม่คล่องแคล่ว (จินตนา ไบกาซูย์, 2542, หน้า 21) ทักษะการอ่าน การเขียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้และถ่ายทอดความคิด ของตนเองด้วย (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 16)

จากการปฏิบัติงานสอนที่โรงเรียนบ้านแม่ลิด อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นักเรียนทั้งหมดเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ประสงค์ ราชณสุข (2532, หน้า 97 อ้างใน ทิพวิมล วรรณชัย, 2550, หน้า 32) กล่าวว่าลักษณะเด่นของภาษากะเหรี่ยงคือ มีพยัญชนะควบกล้ำมากกว่าภาษาไทย มีระดับเสียงวรรณยุกต์เพียง 3 เสียง คำในภาษากะเหรี่ยงเกือบทั้งหมดไม่มีตัวสะกด ทำให้การอ่านและการพูดออกเสียงภาษาไทยไม่ชัดเจนส่งผลไปถึงการเขียนด้วย เนื่องจากนักเรียนจะเขียนคำภาษาไทยตามเสียงพูด เสียงอ่าน

ที่ไม่ชัดทำให้เขียนสะกดคำผิด จึงเป็นปัญหาในการเรียนการสอนเมื่อต้องเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 195-219) ให้ความเห็นว่าเกิดจากนักเรียนขาดพื้นฐานสำคัญทางการเรียนภาษาไทยคือ อักษรไทย ได้แก่พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ จำคำศัพท์ไม่ได้ ไม่รู้ความหมายของคำ ไม่กล้าพูด ออกเสียงคำไม่ถูกทำให้ความหมายของคำผิดไป เรียงคำในโครงสร้างภาษาไทยไม่ถูก จากการแปลภาษาแม่เป็นภาษาไทย ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระภาษาไทยค่อนข้างต่ำ ในปีการศึกษา 2551 และปีการศึกษา 2552 มีค่าเฉลี่ย 49.50 และ 51.40 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องพัฒนา โดยเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน และผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (LAS) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปี 2552 อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุงที่ร้อยละ 48.00 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2, 2552, หน้า 55)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นงานปฏิบัติ (Task Based Learning) เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญในภาระงาน หรือจะให้ความหมายที่ชัดขึ้นก็คือ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติภาระงาน มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและใช้ความรู้เพื่อปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จว่าเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความคิดเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มขึ้น ฝึกการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี เกิดความท้าทายและมีความสุขสนุกสนานในการปฏิบัติงาน โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน (Wills, 1999, หน้า 56) คือ ขั้นตอนปฏิบัติงาน (Pre - task) ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน (Task - cycle) และขั้นหลังการปฏิบัติงาน (Language focus) กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาโดยใช้งานปฏิบัติเป็นสื่อการเรียนรู้ ยังเป็นการสนองความต้องการของผู้เรียน โดยตรง อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอน แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานได้อย่างเป็นระบบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ จะเห็นได้ว่า แต่ละขั้นตอนของหลักการเรียนรู้ข้างต้นนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างอิสระ โดยผู้สอนนั้นทำหน้าที่เพียงคอยอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำเท่านั้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีความมั่นใจในการพูด และสื่อสารกับผู้อื่นมากขึ้น เกิดความสนุกสนาน มีแรงจูงใจ เกิดความท้าทายในการปฏิบัติงาน สามารถใช้ภาษาสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ พร้อมทั้งฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ได้ใช้ภาษาในการสื่อสารที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ใช้ประสบการณ์เดิมมาสู่บทเรียนใหม่และพบว่า น่าสนใจ และเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความคิดเดิมอีกด้วย และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง

เนื่องด้วยความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ถ้าหากครูผู้สอนไม่รีบแก้ไขปัญหาด้านทักษะการอ่าน การเขียนให้กับนักเรียนแล้วยิ่งจะเป็นปัญหาที่สะสมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนรู้ในระดับสูง ของพวกเขาต่อไป และอาจส่งผลทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาไทยรวมถึง วิชาอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน การเขียนโดยเห็นว่าการฝึกงานปฏิบัติ เป็นวิธีการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ลิดที่สามารถพัฒนา การอ่าน การเขียนภาษาไทย ทำให้นักเรียนใช้ภาษาไทยได้อย่างอิสระ และเป็นธรรมชาติ ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ใช้ประสบการณ์เดิมมาสู่บทเรียนใหม่ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความคิดเดิมทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดความท้าทายและมีความสนุกสนาน รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ทำให้ความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาไทยของนักเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน การเขียนเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมงานปฏิบัติ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่ลิด
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการอ่าน การเขียน เบื้องต้นและการใช้กิจกรรมงานปฏิบัติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจกรรมงานปฏิบัติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาโดยงานปฏิบัติที่มีลักษณะสอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. **ขั้นเตรียมงานปฏิบัติ (Pre-Task)** เป็นขั้นที่เตรียมนักเรียนให้เข้าใจจุดประสงค์ในเรื่องที่จะเรียน การเตรียมคำศัพท์ วลี ประโยคที่จำเป็นสำหรับงานปฏิบัติ

2. **ขั้นระหว่างการปฏิบัติงาน (Task cycle)** เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่โดยฝึกการใช้ภาษาในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนเรียบเรียงงานให้ถูกต้องชัดเจนก่อนนำไปรายงาน

3. **ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Language focus)** นักเรียนได้วิเคราะห์ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ ประโยค โดยครูผู้สอนเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ และให้นักเรียนได้ฝึกทำกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

การอ่านเบื้องต้น หมายถึง การอ่านคำศัพท์ ประโยค ข้อความ และคำสั้งภาษาไทย ระดับพื้นฐานของนักเรียนได้ตามสถานการณ์ที่กำหนดในกิจกรรมงานปฏิบัติ

การเขียนเบื้องต้น หมายถึง การเขียนคำศัพท์ ประโยค และข้อความภาษาไทย ระดับพื้นฐานของนักเรียนซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่ากิจกรรมงานปฏิบัติสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาในด้านการอ่านการเขียนของนักเรียนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และเป็นแนวทางสำหรับครูที่สอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อลักษณะการเรียนรู้โดยเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน